

Οι «φίλοι» μας οι Τούρκοι και η αρπαγή του ορφανοτροφείου της Πριγκήπου

Της Χριστιάννας Λούπα (2-5-06)

Όταν στα τέλη του 19^{ου} αιώνα η γαλλική εταιρεία «Μορις ντε Μποζ αρ» άρχισε να κατασκευάζει στο νησί Πρίγκηπος στην Κωνσταντινούπολη ένα πολυτελέστατο κτίριο - μαμούθ για την εποχή, προορισμένο για ξενοδοχείο με καζίνο, ασφαλώς δεν φανταζόταν ότι τόσα χρόνια μετά, το επιβλητικό αυτό ξύλινο αριστούργημα – μία από τις μεγαλύτερες ξύλινες κατασκευές ολόκληρου του κόσμου και η μεγαλύτερη της Ευρώπης – θα βρισκόταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Αποικίες ποντικών, ξεχαρβαλωμένα πατώματα, μισογκρεμισμένοι τοίχοι, σπασμένα παράθυρα δε θυμίζουν τίποτα απολύτως από την αίγλη του πάλαι ποτέ πανέμορφου κτιρίου.

Η γαλλική εταιρεία είχε διαλέξει ένα ειδυλλιακό μέρος ανάμεσα στους δύο λόφους της Πριγκήπου, το νησί του Βοσπόρου, που προτιμούσαν ως θέρετρο τα μέλη των βασιλικών οικογενειών της εποχής, εξ ου και το όνομά του. Το νεόδμητο πενταόροφο κτίριο που καταλάμβανε 3.587 τ.μ., δέσποζε στη μέση ενός κατάφυτου οικοπέδου έκτασης 26 στρεμμάτων και είχε θέα ολόκληρο το νησί.

Τα 206 υπνοδωμάτιά του επρόκειτο να φιλοξενήσουν την αφρόκρεμα της Ευρώπης, ενώ τα δύο διπλά σαλόνια, η τραπεζαρία και οι αίθουσες διαλέξεων και χορού, είχαν σκοπό να ικανοποιήσουν και τα πιο απαιτητικά γούστα. Όσο για τη γαλλικού τύπου κουζίνα, μία από τις καλύτερες του κόσμου, υποσχόταν γαστριμαργικές απολαύσεις αποκλειστικά μαγειρεμένες στον ατμό.

Η μοίρα, ωστόσο, δε θέλησε να λειτουργήσει ποτέ αυτό το ξενοδοχείο, αφού ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ Β΄ αποφάσισε ότι η χαρτοπαικτική λέσχη και το καζίνο δεν ταίριαζαν με τα ήθη της

αυτοκρατορίας του. Άλλοι πάλι πιστεύουν πως ο σουλτάνος φοβόταν ότι θα γινόταν τόπος μυστικής συνάντησης των Νεοτούρκων, που επιβουλευόνταν την εξουσία του.

Όπως και να 'χει πάντως το πράγμα το ξενοδοχείο παρέμεινε κλειστό από το 1898 μέχρι το 1902, οπότε και το αγόρασε με σουλτανικό φερμάνι για λογαριασμό του Πατριαρχείου η Ελένη Ζαρίφη, της γνωστής οικογένειας ευεργετών. Η τιμή αγοράς του μάλιστα ήταν εξευτελιστική, αφού κόστισε 3.700 χρυσές λίρες, ενώ η κατασκευή του είχε ξεπεράσει τις 50.000. Το 1929 θα κατοχυρωθεί και με τίτλο της τουρκικής δημοκρατίας και θα περαστεί στο κτηματολόγιο

Πράγματι, το κτίριο άρχισε αμέσως να λειτουργεί σαν ορφανοτροφείο, αφού εγκαινιάστηκε από τον Οικουμενικό Πατριάρχη Ιωακείμ Γ'. Στην αρχή φιλοξενούσε μόνο αγόρια, λίγο μετά και κορίτσια, αλλά και ορφανά τουρκόπουλα. Τα παιδιά παρακολουθούσαν μαθήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και παράλληλα μάθαιναν και διάφορες τέχνες.

62 χρόνια μετά, ωστόσο, αρχίζουν νέες περιπέτειες για το περιβόητο κτίριο, που κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του είχε φιλοξενήσει 5.744 ορφανά, πολλά από τα οποία διέπρεψαν στις επιστήμες, τα γράμματα και το εμπόριο. Από εκεί αποφοίτησαν δύο μητροπολίτες, ο πρώην Καρπάθου Γεώργιος και ο πρώην Σερρών και Νιγρίτος Κων/νος, ο Εμμανουήλ Φωτιάδης επικεφαλής του πρώτου πατριαρχικού γραφείου, αλλά και πολλοί επιστήμονες, θεολόγοι, γιατροί, επιχειρηματίες. Έτσι, το 1964 η τουρκική κυβέρνηση κλείνει το ορφανοτροφείο με την αιτιολογία ότι υπάρχει κίνδυνος πυρκαγιάς και τα παιδιά διοχετεύονται σε διάφορα μοναστήρια. Το κτίριο εγκαταλείπεται οριστικά το 1999, οπότε και η Γενική Διεύθυνση Βακουφίων του τουρκικού κράτους το ανακηρύσσει παράνομα «μαζμπούτ», κατειλημμένο (= δημευμένο) βακούφι (= ευαγές ίδρυμα).

Από το σημείο αυτό και μετά το ορφανοτροφείο εγκαταλείπεται στην τύχη του, ενώ την ίδια χρονιά η Γενική Διεύθυνση Βακουφίων

προσφεύγει στα δικαστήρια κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου και ζητεί να του αφαιρεθεί η ιδιοκτησία επί του Ορφανοτροφείου. Πράγματι, έξι χρόνια αργότερα, τα τουρκικά δικαστήρια διέταξαν την ακύρωση των τίτλων του Πατριαρχείου, με το επιχείρημα ότι στερείται νομικής προσωπικότητας και επομένως δεν μπορεί να έχει τίτλους ιδιοκτησίας. Έτσι, το μοναδικής ιστορικής, πνευματικής και πολιτιστικής αξίας κτιριακό συγκρότημα του ορφανοτροφείου ανήκει πλέον στη Γενική Διεύθυνση Βακουφίων. Ας σημειωθεί εδώ ότι αυτό ήταν και το τελευταίο περιουσιακό στοιχείο που διέθετε το Οικουμενικό Πατριαρχείο στην Κωνσταντινούπολη.

Αμέσως μετά την απόφαση το Πατριαρχείο προσφεύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά της απόφασης των τουρκικών δικαστηρίων που ακυρώνει τους τίτλους ιδιοκτησίας του στο ορφανοτροφείο. Η προσφυγή γίνεται δεκτή.

Παρ' όλα αυτά, πριν λίγες μέρες, στις 20 Μαρτίου, είδαμε έκπληκτοι την τελευταία πράξη της αρπαγής του ακινήτου που, χωρίς κανέναν σεβασμό στο ευρωπαϊκό κεκτημένο, μεταγράφεται στο Τουρκικό Ίδρυμα Βακουφίων.

Φαίνεται πως η Τουρκία δεν έχει καταλάβει ότι δεν αρκεί να θέλει μια χώρα να μπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά πρέπει να ταυτίζεται και με την ευρωπαϊκή πολιτική και πάνω απ' όλα να σέβεται τις διεθνείς συνθήκες. Γιατί φυσικά δεν είναι αυτή η πρώτη φορά που καταστρατηγείται το άρθρο 42 της Συνθήκης της Λοζάνης, που προστατεύει όλα τα μειονοτικά ευαγή ιδρύματα των επισήμων μειονοτήτων στην Τουρκία. Άλλα 18 ιδρύματα είχαν την ίδια τύχη πριν απ' αυτό, παρ' όλο που οι διατάξεις αυτές έχουν συνταγματικό κύρος και υπερισχύουν του κοινού νόμου

Η αλήθεια είναι ότι το 1974 δημιουργήθηκαν τεράστιες περιουσίες των ιδρυμάτων με απόφαση του δικαστηρίου που έκρινε ότι για λόγους «εθνικής ασφάλειας» τα ευαγή ιδρύματα της ελληνορθόδοξης

μειονότητας δεν μπορούν να αποκτήσουν περιουσία, πέραν αυτής που είχαν δηλώσει στις τουρκικές αρχές το 1936.

Έχουν άδικο λοιπόν όταν μιλούν για «Τσέτες με κολάρα», τη στιγμή που, με απώτερο στόχο την πληθυσμιακή συρρίκνωση των μειονοτήτων και τον οικονομικό τους μαρασμό, χρησιμοποιούν τις γνωστές μεθόδους αρπαγής περιουσιών, απαγόρευσης μεταβίβασης κληρονομιάς, απαγόρευσης αξιοποίησης περιουσίας και παράνομης φορολογίας τρεις φορές πάνω από την αξία των ακινήτων, με σκοπό την κατάσχεση, τη δήμευση και την απαλλοτρίωση ακινήτων;

Το Πατριαρχείο, σε συνεργασία με άλλες μη μουσουλμανικές μειονότητες - που έχουν υποστεί παρόμοιες αδικίες – έχει ζητήσει επανειλημμένα την αλλαγή του σχετικού τουρκικού νόμου και ελπίζουμε ότι η τουρκική κυβέρνηση θα καταλάβει επιτέλους ότι στην ευρωπαϊκή οικογένεια δεν μπορεί να μπει με το χαντζάρι στο χέρι, αλλά θα πρέπει κάποτε να αρχίσει να κάνει προσπάθειες να εναρμονιστεί με το ευρωπαϊκό δίκαιο.

Σε ομιλία του ο Μητροπολίτης Φιλαδέλφειας κ. Μελίτων, εξ άλλου, είχε επισημάνει : «Η επιστροφή των δημευμένων περιουσιών είναι μερική, δεν έχουν προβλεφθεί αποζημιώσεις για τις μη επιστρεφόμενες περιουσίες, δεν έχουν αντιμετωπιστεί οι ανάγκες της ελεύθερης διοίκησης και διαχείρισης των ιδρυμάτων, δεν έχουν αποχαρακτηριστεί τα αδρανή ιδρύματα και δεν έχουν επιστραφεί στη μειονότητα...».

Πόσο μπορεί, ωστόσο, να ελπίζει κανείς όταν ο ίδιος ο Τούρκος υπουργός Επικρατείας και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, Αλί Σαχίν και μέλος του σκληρού εθνικιστικού πυρήνα του κυβερνητικού κόμματος, είχε απειλήσει δημόσια ότι θα ηγηθεί εκστρατείας για να γκρεμίσει την Κεντρική Πύλη του Οικουμενικού Πατριαρχείου, εκεί που απαγχονίστηκε δηλαδή ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄;

Κάθε τι το ελληνικό πρέπει να ριχτεί στο πυρ το εξώτερον! Κάθε τι που θυμίζει Ελλάδα και χριστιανισμό πρέπει να εξαφανιστεί από

προσώπου γης! Δεν ισχύει όμως το ίδιο και για τους μουσουλμάνους που κατοικούν στη Θράκη, που απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών, ασκούν ελεύθερα τις θρησκευτικές τους δοξασίες και εκπροσωπούνται ακόμα και στη Βουλή. Γιατί γνωρίζουμε καλά ότι πολιτισμός σημαίνει να σέβεται τη διαφορετικότητα του άλλου και ότι οι πολιτισμοί πορεύονται παράλληλα, ανακαλύπτοντας στην πορεία τα κοινά τους σημεία. Μόνο έτσι μπορούν οι λαοί να ζήσουν αρμονικά.